

Česa se bojijo invalidi

1. del

Nekoč so živeli ... Ups, pravzaprav ne moremo tako začeti iz dveh razlogov. Ker še vedno živijo; in ker to ni pravljica, ampak kruta realnost, v katero so prisiljeni nekateri, zaradi drugih. Čeprav so pravljичne bojevniške strani (dobro, zlo), je težko reči, da bi užival v sicer junaškem boju. Želja iz otroštva se mi je izpolnila. Ob gledanju nasilnih in krvavih filmov me je vedno preplavila sla po reševanju in pomoči nemočnim. Če sem ob tem še domišljjijsko vse skupaj začinil z veliko krvi in letečimi črevi, je to bilo zaradi moči duha. S prijateljem, ki je danes na strani temnih sil, sva poleg »nasilnih« filmov gledala tudi grozljivke. Ob vsem tem junaštvu pa ni šlo brez princeze; v katero sva se praviloma oba zaljubila. Fovšije in ljubosumja nisva poznala. Poznala sva sicer prepir, a se je večkrat vnel v obliki, kot se vname ravsanje pri mladih psih – saj veste, tistih ljubkih stvorov, ob pogledu na katere ženski del slovenske populacije izgubi nadzor in pozabijo na okolico. Vidijo samo en cilj, kot dirkalni konj, ki mu umetno usmerjajo pogled, da ga pri doseganju zmage ne bi kaj po nepotrebnem zmotilo. Tako je zmagoslaven tudi občutek, ki ga dobi dekleta, ko mimo kakršnega koli ozira na lastnika, uspešno vzpostavi kontakt s psom na način kot ga ne zmore vzpostaviti z drugimi ljudmi.

S prijateljem sva torej urila bojevniške veščine. Ko danes opazujem otroke ob takem početju, tega ne razumem kot prepir, ampak kot vadbo za »postaviti se zase«. Tako kot se postavlja zase peščica ljudi, ki v otroških letih ni imela proti drugim otrokom nobenih šans v boju za prestiž. Že v zgodnjih letih sem začutil razliko med »zdrav« in »invaliden«. Želja in sanjarjenje, da sem pogumen in močan se je uresničila v njeni hujši obliki. Nisem postal junak, ki bi držal v eni roki težko strojnico, na drugi pa bi imel tri otroke, ki mi popolnoma zaupajo in jim na kraj pameti ne pride, da bi jih zadel sovrag, pod pazduho pa bi se k mojemu prsnemu košu stiskala ženska, s katero sem v enemu izmed fantazijskem kadru seksal, kot se za dober ameriški akcijski film spodobi: čeprav je vztrajanje v drži, ki opozarja na očitno zlo nad nekaterimi skupinami junaško početje, pa je scena bolj podobna grozljivki, ne akciji. Princeso imam izbrano, vendar odnos do nje bolj kaže na viteško logiko. Imam jo rad, a mi njena plemenitost onemogoča poroko.

Navkljub zanimanju za psihološke trilerje me realnost situacije ne mika in bi se ji kot dober junak, ki se boj ne loti, če zmaga ni očitno njegova, izognil. Tega privilegija nimam. Najbolj banalne grozljivke danes so tiste, v katerih živi mrličji žrejo ljudi. Da je zgodba prepričljivejša, jo podkrepijo z znanstveno razlago nastanka situacije. Gre za razkosana telesa, iz katerih marsikaj visi. To pa je logika invalidnosti. In o tem govori moj film.

Vse skupaj se začne v majhnem mestecu: Slovenija. Kar naenkrat se pojavi nova humanoidna vrsta. Na začetku ni jasno, kaj ta bitja želijo. A to ni jasno niti kasneje. Kljub počasnemu multipliciranju, se oblasti dovolj prestrašijo, da ustvarijo nekaj organizacij, ki naj bi bile vezni člen med državo in novo vrsto. Ker jih niso razumeli, jasno, niso bili sposobni ponuditi tega, kar so želeli. Kot ozkogledi konji, le da so intelektualno leni, živijo svoja bedna življenja in se ne sprašujejo »ali je to vse, kar lahko sem«, so invalidi zelo prestrašena bitja. Prišleki pa prinašajo novatarije. V tem majhnem mestecu, ki je tujcem neprijazno, se družno in složno, kot še nikoli prej, odločijo zamejiti nove pošasti, ki se imenujejo hendikepirani ljudje. A problem je v tem, da imajo hendikepirani status ljudi in jih zato ne moremo preprosto vreči čez pečino, kot smo to počeli nekoč v suverenem katoliškem okolišu. Zato so invalidi izdelali biološko orožje, ki škodi prav njihovemu hendikepu. Hendikepirani kot dobri someščani, sosedje in bratje z »ne isto materjo in različnim očetom«, opazijo nevarnost, ki preži nad invalidi; češ, da smo hendikepirani vsi. Hitro se pokaže, da ta zombijska bitja, iz katerih visijo organi, niso hendikepirani, ampak invalidi. Izkaže pa se tudi, da invalidi že lep čas uporabljajo orožje na sebi. Fizično hendikepirani pa so redki posamezniki, na katere biološko orožje, preko raznih ideologij, nima vpliva in so nanj imuni. A tudi oni so bili nekoč invalidi.

Hendikepirani smo v manjšini. Naš boj se redkim zdi smiseln. Zato dobimo bore malo pomoči. Da bi morala država bolj podrobno spremljati pot finančnih sredstev namenjenih projektom inv. organizacij in da bi morala bolj upoštevati argumentativne postopke, je že zelo zlizana misel, zato se je bomo, kjer se le da, izogibali. Ker ima besedilo vedno tudi svojo pot, vam žal ne morem zagotoviti uspeha.

Težava tega dela je, da pisec deli vse ljudi na invalidne in hendikepirane, zato ni vedno jasno, kdaj naj dobronamerne bralke in bralci upoštevajo družbeno sprejemljivo in ustaljeno pojmovanje, in kdaj tisto, ki se ponuja s prihodom Društva za razvoj teorije in kulture hendikepa. Tako ta kot tudi naslednja dilema nista stvar pisca. Slednja pravi, da so vsi ljudje vpeti tako v logiko invalidnosti kot v logiko hendikepa. A ljudje zelo težko sprejmejo, da invalid ni zgolj tisti, ki ima telesno pomanjkljivost, kamor vedno bolj pogosto sodita tudi starost in grdost. A bralke in bralci se bodo morali s tem spopasti sami. Za koga potemtakem pišem? Tisti, ki so vpeti v boj za samostojno življenje hendijev, dodatnih spodbud ne potrebujejo. Na tiste, ki si zatiskajo oči pred problemi, s katerimi se srečujemo v boju za svobodo, ne bo učinkovalo, ker tega dela ne bodo brali.

Ker smo ljudje bitja, ki moramo pretežni del življenja osmisliti, si ponujam dva razloga za to početje. Pečarič Elena me je prosila, da kaj napišem za deseto obletnico FIHO (Fundacija invalidskih in humanitarnih organizacij); pišem, ker me muza, ki jo imam rad, včasih prijetno navdihne.

FIHO je ena od organizacij, ki jim ni jasno, kaj hendikepirani hočemo. To me ne čudi, saj jo vodijo starci, ki po nekem čudnem ključu verjamejo, da so modri in preudarni. A v resnici so zatirani in nesvobodni ter okuženi z invalidnostjo. Le-te se oklepajo, ker jih je strah priznati, da je hendikep tudi njihov simptom. Strah jih je torej na isti način, kot je strah ženske, ki zanikajo seksualnost invalidnih moških. To pomeni, da so tudi same zatirane, tj. podvržene logiki invalidnosti.

Boj med hendikepiranimi in invalidnimi se bo nadaljeval. In kdo sprejme svoj hendikep? Tisti, ki dovolj trpi, da se ne more več sklicevati na invalidnost. To pa se zgodi, ko človeku vzamemo, kar mu največ pomeni. Kaj naj torej vzamemo invalidom, da bodo začeli vidno trpeti? Svobode nimajo, seksualnega življenja tudi ne. Prijatelje imenujejo tiste, ki skrbijo za njih, se pravi, da jim tudi prijatelj ne moremo vzeti, saj v resnici nimajo. Česar koli bi se spomnili, da bi jim vzeli, da bi začeli trpeti jim ne pomeni dovolj. Razen nečesa; tistega, kar jih postavlja v družbeno okolje in jih v temelju določa, in zaradi česar imajo ideološko ter politično moč. INVALIDNOST. Edini resni sovražnik hendikepu.

Če pa biti hendikepiran pomeni pogumno zavračati zatiranje, ki je vedno povezano s seksualnostjo, ta pa je vedno šla na jetra političnim silam v občestvu, biti invalid pomeni, da nismo v ključnih trenutkih sposobni reči »ne«. Pomeni pa tudi biti tečen, posesiven, vsiljiv in brez dobrega okusa. Biti invalid pomeni biti sposoben neskončno dolgo prenašati voljo drugih. A obstajajo tudi militantni invalidi, ki svojo voljo vsiljujejo.

Ker je vsiljevanje vedno povezano s preganjanjem, se lotevajo hendijev, ki želijo biti seksualna bitja in želijo svobode, navkljub fizični omejenosti, ki nikoli ni bila definirana, da bi lahko mirno stigmatizirali z invalidnostjo.

Kdo je invalid in kaj to pomeni?

Zdi se nam, da je zelo jasno kdo so invalidi. To so ljudje z invalidnostjo, ki jo določa medicinski diskurz, ki je diskurz gospodarja, ki si dovoli izdelati orodje, s katerim določa stopnjo invalidnosti posameznikov. Le-ta je odskočna deska za nadaljnjo življenjsko pot. Invalid je torej človek, kateremu lahko zgolj specializirani medicinec določi kaj zmora in koliko denarja v življenju potrebuje. Za tem čaka v vrsti socialna služba, ki ga radodarno čaka na vratih s šopom bankovcev. Pretežno invalidi v tržnem sektorju nimajo panoge, ki bi jim omogočala zaslužek v mejah, ki bi omogočale ustvarjanje osnovne celice družbe, ki jo državniki in cerkveniki zavzeto novačijo z davčnimi reformami, s stanovanjskimi (ne)ugodnostmi, z nižanjem življenjskega standarda, ki omogoča komaj kaj več od prehranjevanja. Invalidi z denarno miloščino, ki je manjša od minimalne zajamčene plače + dodatek za malico (neto), morajo biti sposobni preživeti. Seveda malice ne potrebujejo, saj niso v delovnem razmerju. Mačehovska država z militantnimi invalidskimi generali, ki polnijo lastni žep, pa kot se zdi, želi iztrebiti slehernega invalida, ki bi bodisi postali hendikepirani bodisi so, čeprav minimalni, strošek.

Ljudje pa imajo svojih tegob toliko, da pozabijo na sotrpine in jim ne pride na misel, da bi se prepustili puntarskemu duhu, ki bi jih spodbujal k aktivnemu medsebojnemu sodelovanju brez posrednikov, ki dodatno režejo potico. Izračuni in preračunavanja pa vedno znova kažejo isti rezultat: = za vse je zadosti, da bi lahko dostojno živeli, ne da bi morali na vsakem koraku šteti ostanek z željo, da bi kaj privarčevali, čeprav vedo, da bo stanje pred koncem cikla 0 ali < 0 . Kljub temu računu pa bi vseeno bilo zadosti denarja, da bi eni bili nesramno bogati.

Invalidske organizacije in organizacije, ki jih oskrbujejo z denarjem, se med seboj pogojujejo na račun invalidnih posameznikov, ki s svojim članstvom opravičujejo financiranje projektov, ne pa tudi z aktivno udeležbo. Če kakšen invalid kljub temu pokaže lastno iniciativo, ga hitro utišajo, da ne bi preveč izrazil svoje hendikepirane plati, ki v začetni fazi preko občutkov daje vedeti, da lahko tudi sam prispeva k svojemu življenju.

Inv. organizacije zaradi pokvarjenosti invalidov, ki so vzgojeni tako, da ne prisluhnejo željam posameznikov, zasnujejo projekte v že ves čas opisovani luči. Kršijo namreč zakone iz fonda človekovih pravic. V organih društev sedijo invalidi, ki se ne ozirajo na dostojanstvo posameznikov. Če jih kdo na to opozori, sklicujoč se na svojo pravico, ga hitro utišajo s sklicevanjem na principe in odločitve organov znotraj društev. Ti ljudje se v imenu drugih samovoljno odločajo o načinu izvajanja projektov, ki so v večji meri zasnovani tako, da ne prispevajo k samostojnosti invalidov. Vse skupaj izgleda v luči komunizma, ko je važno občestvo, medtem ko je posameznik reduciran na delovno monado, katerega namen je, da zgolj vzdržuje obstoj organizacije.

Invalidska društva ne dajejo prednosti svojim članom, ne dajejo prednosti njihovem osamosvajanju; projekti pa se prijavljajo na razpis zgolj zaradi tistih nekaj posameznikov, ki so v društvih zaposleni in se iz tega fonda zaračunavajo njihove plače. Povedano ponazarjam z naslednjim primerom: Društvo študentov invalidov že drugo leto dobiva sredstva za subvencionirano fizioterapijo, razliko krijejo uporabniki sami. Prvo leto sva s kolegico pisno zaprosila, da nama odobrijo uporabo lastne kvalificirane fizioterapevtke, saj naju telesno pozna. Odobrili so. Letos sem v dobri veri na enako odobritev ponovno zaprosil, da mi omogočijo uporabo moje fizioterapevtke, saj sem navajen na njo. Pričakovati bi bilo razumevanje glede tega, da ko gre za telo, človeku ni vseeno, komu pusti blizu. A invalidi to težko razumejo, saj ima dostop do njihovega telesa preveč ljudi (ob katerih se konkretno ne počutijo dobro). V kolikor pa vseeno začutijo, da je pomembno, kako se do njih vedemo in da ni treba sprejeti vsakega, ki ga kdo določi, da jim »pomaga« pod pretvezo, da se morajo sprijazniti s tem, da bodo vedno potrebovali nekoga za pomoč, so si pred tem sposobni zatisniti oči, da se jim ni treba ukvarjati z lastnimi občutki, nato pa še z drugimi ljudmi, ki jim sugerirajo pravice in načine, kako jih uveljavljati.

Ena od interpretacij, zakaj mi tokrat niso omogočili, kar sem želel, je, da mi zavidajo, da se znam postaviti zase. Invalidi, ki so v upravnem odboru, so potihoma določili mojo srečo, naglas pa so to opravičevali s sklicevanjem na to, da so se letos pač odločili, da ne bodo delali izjem. Neokusna začimba k temu je bil argument, da sta dva izbranca prav tako usposobljena fizioterapevta. Kot da gre pri komunikaciji s človekovim telesom res zgolj za usposobljenost, profesionalnost ali korektnost. Invalidi, ki so mi torej določili, uporabo ..., so se tega vedenjskega vzorca nalezli od pokroviteljstva tistih, ki so usmerjali njihova življenja. Vsak, ki se v odnosu z njimi postavi zase, jih opozarja, da so nasilni, ko, čeprav nevede, poskušajo sugerirati in s tem prekomerno posegati v posameznikovo življenje. Ker jim več pomeni ugodje vedenjske stabilnosti, kot ukvarjanje s seboj, se ob vsaki možnosti, da bi se spremenili, tresejo in se počutijo ogroženo. Če človek v normalnem stanju zaznava stvari, ki se kažejo normalnosti, v abnormalnem pa stvari, ki pritičejo normalnemu, potem invalidi ne morejo zaznavati drugega kot to, kar pripada invalidnosti, v kolikor jih smatramo za ljudi, ne za pošasti, ki jim lahko pripada tudi kaj nepošastnega. Zato noben argument sklicujoč se na posluš, človečnost, solidarnost ali tehnično izvedljivost, v kolikor ni podan v sklopu pravilnika določnega s strani avtoritet, ne zaleže. Invalidnost je tako rekoč sinonim za diskurz gospodarja; invalidi pa miselno premorejo samo dualizem »biti podvržen ali biti oblastnik«.

Za prikaz zgoraj zapisanega, objavljam kratko korespondenco:

Spoštovani,

tako kot ste mi do sedaj dovolili, da sem imel svojega fizioterapevta, na katerega sem navajen in pozna moje telo, vas tudi za naprej prosim, da mi omogočite mojo izbiro.

Vašo odločitev pričakujem v velikem upanju na ugoden odgovor.

Andrej Jug

Ljubljana, ponedeljek, 22. 10. 2007.

Pozdravljen!

Upravni odbor je na svoji zadnji seji 17. 10. razpravljala o nadaljevanju programa fizioterapije ter se odločil, da glede na število uporabnikov programa povsem zadoščata dva izvajalca. Vsi so se strinjali, da oba izvajalca delata korektno in da sta po strokovni plati in osebnem pristopu primerna za nadaljnje sodelovanje. Zaradi omenjenih dejstev ne bomo iskali ali sodelovali z drugimi ponudniki.

Lep pozdrav,
Strokovna služba DŠIS

Ljubljana, torek, 23. 10. 2007.

Spoštovani,

v kolikor spoštujete svoje člane, njihovo integriteto in svobodno izbiro, se pač ne morete sklicevati na strokovnost in osebni pristop »vaših« fizioterapevtov. Sam imam fizioterapevtko, ki ji zaupam že vrsto let in z njo sodelujem veliko več let kot traja vaš projekt fizioterapija, zato ne vem, zakaj s tako birokratskimi načeli silite v prisilno izbiro vaših (tistih, ki ste jih vi določili) fizioterapevtov. Ustava republike Slovenije mi zagotavlja pravico do izbiranja, zato ne vem, zakaj diktirate na način »saj če ne sprejmeš tega, ti ni treba izkoriščati te storitve«. Če ponujate storitev/projekt, mora biti dostopen vsem članom vašega društva, upoštevati pa mora tudi njihove želje. Nič vas ne stane, če mi pozitivno rešite prošnjo, tako kot ste to storili lani, in če vas nič ne stane, pač ni potrebe po sklicevanju na to, da imate dva fizioterapevta čisto dosti za pokrivanje vaših potreb; konec koncev potrebe društva niso potrebe posameznika: a ravno za posameznika gre.

Zato vas na tem mestu še enkrat močno prosim, da mi odobrite uporabo moje fizioterapevte, saj ni nič manj strokovna od vaših fizioterapevtov, njen osebni pristop pa ustreza moji identiteti, medtem ko vi ne morete trditi, da bodo vaši terapevti imeli ustrezen pristop do moje identitete, saj vemo, da vsi ljudje pač ne ustrezamo vsakemu človeku. Zato upam, da me ne boste silili v sodelovanje z ljudmi, s katerimi ne želim navezovati novih stikov, saj sem odrasel človek in znam stike navezovati sam. Samo zato, ker ste sofinancerji fizioterapije, še nimate pravice odločati, katerega fizioterapevta mora posameznik izbrati. Poleg tega pojav izbire fizioterapevta ni tako obsežen, da bi se morali držati principa, ki niti ni smiseln.

V upanju na vašo pripravljenost, da mi odobrite, vas iskreno pozdravljam.

Andrej J. Jug

Ljubljana, sreda, 24. 10. 2007.

Pozdravljen!

Ker spoštujemo tvojo pravico do izbire, te ne silimo, da uporabljaš storitve naših izvajalcev fizioterapije in ti ne vsiljujemo nobeno navezovanje novih stikov. **[Moralo bi pisati: »... ti ne vsiljujemo nobenega navezovanja ...«, ti invalidi še dopisa ne znajo napisati brez osnovnih napak, pa se delajo pomembne in izvedene za odločanje o realizaciji človekovih želja.]** Lahko svobodno izbiraš in se odločiš, ali boš uporabljal fizioterapevta, ki sta ti na voljo po subvencionirani ceni, ali pa se boš odločil za koga tretjega in ga plačal sam v celoti. Da je tako odločil Upravni odbor, smo ti že sporočili in ni potrebno ponavljati. Lahko pa se pritožiš na Upravni odbor.

Lep pozdrav,
Strokovna služba

Ljubljana, sreda, 24. 10. 2007.

In to sem tudi storil. Čeprav mi je g. Rafael Zupančič po tem odgovoru napisal spodnje pismo, ga nisem nikoli oddal.

Spoštovani!

Ne vem ali se delate norca iz mene, ampak tale vaš odgovor je tipičen dokaz sprenevedanja in jemanja pravice v svoje roke prosto po Prešernu. Ne vem, če veste kaj je pravica do svobodne izbire javno dostopne pravice, ali hočete povedati, da je to vaša privatna storitev. Hočete povedati, da naj se sprijaznim in koristim storitve iz sredstev, ki so vam namenjena za te storitve. Ker ne sodim v krog lojalnih ljudi vašemu razumevanju situacije, upam, da ne boste vztrajali po vsiljenem principu »če z nami nisi zadovoljen pa bodi tiho in pojdi drugam«. Ni čudno, če kdaj kakšnega funkcionarja tudi kap zadene, ko je potrebno upravičiti porabo milijonskih zneskov.

LP

Ljubljana, četrtek, 25. 10. 2007.

Namesto tega sem v dobri veri in zaupanju spesnil prijaznejšo prošnjo upravnemu odboru. Dobil pa naslednji odgovor.

Pozdravljen,

Obveščamo te, da je Upravni odbor na včerajšnji seji obravnaval tvoji prošnji.

Glede prošnje za sodelovanje s fizioterapevtko Barbaro Purkart je Upravni odbor odločil, da se tvoji prošnji ne ugodí. Razlogi za tako odločitev so enaki, kot so bili pri odločanju na oktobrski seji. Dva izvajalca fizioterapije sta dovolj za potrebe naših članov. Če se torej želiš vključiti v program, imaš na izbiro enega od obeh izvajalcev pod enakimi pogoji kot drugi člani.

Drugi prošnji za izposojó kombija v soboto, 15. decembra pa se ugodí. Na razpolago imaš društven kombi za prevoz do Zagreba in nazaj, stroške bencina in cestnin pa moraš pokriti sam.

Obe odločitvi Upravnega odbora sta dokončni.

Lep pozdrav,
Strokovna služba DŠIS

Ljubljana, četrtek, 29. 11. 2007.

Kako prijazno, da so mi odobrili kombi. Ker je prošnja naletela na negativni odziv, čeprav ne bi bilo nobenih tehničnih težav z nakazovanjem denarja na račun moje fizioterapevke, predvidevam, da je šlo za zlobno sprenevedanje invalidov, ki si včasih zaželijo občutek pomembnosti. Odločanje o tem, komu kaj odobriti, je zato prijetno opravilo. Če pa lahko zavrremo Juga in se nato hitro skrijemo pod okrilje nekega organa, saj nam ni potrebno konkretno soočanje, je občutek zmagoslavnejši. Gre za vnaprej dobljeno zmago, saj vsi vedo, da je Jug sam proti vsem in odločítve pravnega odbora in načina, kako tretirajo svojega člana, ne bo nihče obsojal in vzel pod drobnogled. Ker pa kot sociolog vem, da vsako občestvo tvorijo posamezniki, naj omenim njihova imena, da bodo imeli dovolj materiala za nadaljnje linčanje, ali pa vsaj solidno ignoriranje. Mogoče bodo celo rekli, da z njihovim imenovanjem izvajam psihološko nasilje nad njimi. Niso me povabili na redni sestanek upravnega odbora, da bi imel možnost do argumentirane razprave. Tudi sicer v DŠIS »perejo umazane gate« brez prisotnosti lastnika.

Predsednica: **Tea Černigoj**

Podpredsednica: **Lea Bernik**

Ostali člani: **Antun Smerdel, Grega Fajdiga, Matej Ledinek, Srečo Dolanc, Tatjana Ograjenšek**

To so ljudje, ki odločajo o dobrem počutju članov, o tem, komu kaj omogočiti in koga imeti za trofejo. Nekateri od njih pa so celo maščevalno naperjeni proti meni. Odgovorni so samo občnemu zboru, ki ga tvorijo vsi člani. Le-ti pa pretežno pasivno sprejemajo ponujeno in jih težave tistih, ki znajo kot člani povedati, kaj želijo, ne zanimajo, dokler jih pustijo v miru lenariti. Kljub temu, da vodstvo in strokovna služba člane večkrat pozovejo, da izrazimo želje, pa njihova dejanja ne podpirajo iskrenosti njihovih besed. Gre pravzaprav za igro. Člane moramo spodbujati k sodelovanju, na zunaj moramo delati vtis, da smo zelo aktivno društvo, saj ne želimo odbijati financerjev, ki itak vedo, da gre za igro, ker jo tudi sami igrajo v odnosi s tistimi, ki so nad njimi. V resnici pa od članov pričakujejo, da so tiho. Ne smemo biti preveč izpostavljeni, da ne bomo izgubili finančne podpore. Parafraza: da ne bomo izgubili plač. Pozabljajo pa na to, da želje članov niso skupinska želja, temveč želje posameznikov, ki jih imenujemo člani. Morala: društvo ne bi smelo izvajati projektov v smislu »za vse enako«, ampak bolj fleksibilno (ali za tiste, ki tega ne razumete: prilagodljivo) in seksipilno. Zavedati bi se morali, da imamo posamezniki avtonomnost in smo si med seboj različni. Društvo bi morali razpustiti, če odločítve sprejema peščica posameznikov in ima to negativne posledice, zaradi neaktivnosti pasivnih članov, na tiste člane, ki vemo, kaj želimo.

Ker nekako ne verjamem, da so tako neumni, moram kajpak verjeti, da imam prav, ko pravim, da vendar društvo (upravni odbor in strokovne službe) nima interesa sodelovati s člani. Zlasti ne z Jugom; da pa to ne bo tako očitno, mu občasno vržemo kost, ki bi jo lahko dobil tudi drugje. Kostí, katerih ne more dobiti drugje, so kakopak namenjene pridnim, tihim, prilagodljivim in pasivnim članom. V vnaprej določeni obliki in barvi; če komu kaj ne paše, naj gre drugam, saj nikogar ne silijo, da sodeluje v projektih. Ker sem se uril v argumentativnih postopkih, dodobra poznam sofisticirane načine argumentiranja. In ta za zadnjim podpičjem je tak argument. Vsi namreč vemo, da ni ustrezen, pa vendar mu ni moč oporekati, saj je na njegovi strani tudi beseda: »korektno«.

Da ne bo vse tako črnogledo, naj vseeno pristavim, da se občasno vendarle zgodi tudi kaj, kar oporeka moji razpravi, zato kljub vsemu svoje prošnje še vedno naslovim na njih. Ta članek želi invalide spodbuditi k osamosvajanju. Žal so prilepljeni, kot otrok na materino dojko, na društva, ki nudijo zanič storitve, katere bi morala v izboljšani verziji nuditi država. Govorim o projektih, ki invalidom neposredno omogočajo nivo življenjskega standarda primerljivega z »normalnostjo«. Ko govorimo o občini ravni, to pomeni, da imajo dostop do vseh pomembnih storitev in zgradb. Konkretno: da so javni prevozi prilagojeni do tiste mere, ko se lahko z invalidskim vozičkom brez nepotrebnih komplikacij zapeljemo na vlak; ko lahko koristimo vse bančne storitve, ne da bi pri tem vedno imeli težave, ker se ne zmremo podpisati. Na zasebni ravni (in ta je nemara najpomembnejša) pa to pomeni, da nam ni treba biti odvisen od dobre volje in časa »dobrih« ljudi, če zaradi hendikepa fizično ne moremo sami opravljati najosnovnejših življenjskih del: osebna higiena, prehrabene navade, gospodinjska dela in gibanje po prostoru. Nemara pomembnejše od osnove pa je tisto, kar nas šele dela ljudi. Ljudje se kažemo po tem, kar imamo za pokazati in za povedati. Zagata invalidov je, da nimajo nič za povedati, še manj za pokazati, zato je moč razmišljati, da nimajo kvalitetnih odnosov.

Dobri projekti bi invalidom omogočili psiho-fizično zdravje. Slabi projekti jih pri tem ovirajo. Osnovni projekt je zato osebna asistenca, katere avtorji so Trije pogumni hendikepirani, ki jih žal nihče ne mara. Invalidi jih ne marajo, ker so navajeni konformistično in lagodno živeti v institucijah in družtvih. A invalidi itak nikogar ne marajo, niti sebe. Slednjo izjavo, prosim, vzemite skrajno resno, saj kljub na prvi pogled banalnosti gre za dejstvo, ki je srž njihovega življenja. Tudi njih nihče ne mara. Treh in vseh njim podobnim, sicer redkim, junakom ne mara niti država z vsemi svojimi ideološkimi in represivnimi lovskami, saj jo silijo k uvidevnosti, katere država že po definiciji ne premore. Ne marajo jih niti preprosti ljudje, saj ne prenesejo zahteve po spremembi vedenjskih vzorcev. Tega ne zahtevajo izključno zase, ampak za vse invalide, zato gre za etično zahtevo. Invalidi bi se na ta način morali nehati vesti, kot je z družbenim kodom predpisano; »normalni« ljudi pa bi jih v ljubezensko-erotično-seksualnem smislu lažje uvrščali na seznam izbora. Problemi, kako živeti s težje hendikepiranim človekom pa bi bili uvrščeni med probleme, s kakršnimi se ljudje moramo po nujnosti in naključju soočiti. Nobenega posebnega statusa ne potrebujejo. Prav takšen status imajo kot vsak drug problem. Dalo bi se zagovarjati, da je spoznavanje fizično hendikepiranega telesa zanimivo početje, reševanje problemov pa lahko obravnavamo kot izziv in popestritev v odnosu, ki jo v odnosih danes redko opazim.

Namesto dobrih projektov je država ustvarila organe, ki bodo skrbeli za invalide. Kajpak zato, da se ji ni treba neposredno soočiti z njimi. S tem si je zatiskala oči. Potem smo nekateri začeli še vpiti. Zdaj si zatiska še ušesa. Ko smo jo nato skušali poriniti, je dejala »ne zmorem«. In tako imamo poleg invalidov še invalidno državo, ki ne vidi, ne sliši in se ne more premikati.

Dobrohotna skrb za invalide pa ni tako nedolžna kot se zdi. Primerljiva je z nadvse ljubečo materjo, ki svojega sina priklene na dojko, potem, ko se znebi fotra. A v resnici dojka sesa njega. Skrbeti za invalida pomeni izčrpavati ga. Moralno. Zato invalidi nimajo privzgojenih vedenjskih vzorcev, ki bi jim omogočali ustrezne interakcije z ljudmi. Kaj hitro se zadovoljijo s tem, kar dobijo. Tisti, ki se ne, postanejo očetje tistim, ki se.

Država si z vsemi svojimi ustanovami zatiska oči. Denarja za samostojnost invalidov je zadosti, zahtev po tem primanjkuje. Zato ni res, da je za to kriva država, saj le-to tvorijo državljani, ampak bo bolj držalo, da so krivi sami. Prestrašeni so, ker nad njimi bdi nenehna grožnja, da bodo izgubili še tiste dobrine, ki jih imajo. A kaj imajo? Plačano nabavo elektromotornega vozička, plačan servis vozička, občasno imajo zastonj toplice in podobne rehabilitacije, na zdravniško naročilnico si lahko kupijo čevlje, imajo neobdavčeno delo do cca. 18.000 EUR (jasno je, da toliko ne bodo nikoli zaslužili, saj sploh ne dobijo službe), zastonj imajo javne prevoze (ki jih večina ne uporabljajo, saj niso prilagojeni), imajo popuste ob kakšnih prireditvah ipd. Nimajo pa samostojnega življenja. Nimajo edino tistega, kar zares šteje, da se nekdo počuti koristnega.

Ker nimajo vrednosti, jih nihče ne spoštuje. Praznino, ki bi jo napolnjevalo spoštovanje, zapolnjuje usmiljenje. Eden od verižnih členov, ki sledijo iz njihove nesamostojnosti je, da zelo težko dobijo erotičnega partnerja. Ker so prav tako govoreča bitja, čeprav se ne znajo pogovarjati, so tudi bitja želje; najprej nezavedne, nato še konkretne. A o njihovih željah govorijo drugi, le oni ne. Ko se odločijo, da kaj izustijo, le slepo ponavljajo: PREMALO DENARJA ZA NAS, ARHITEKTONSKE OVIRE, NIHČE ME NE MARA, KER SEM INVALID (pa še prav imajo). In še odziv na to molitev: DENARJA NI, NEKOLIKO POTRPITE, ZA VAS SKRIBIMO, KER VAS IMAMO RADI. Potihoma pa: »Pička vam materna, pustite nas pri miru. Ne maramo vas. Prenašamo vas izključno zato, ker v naši družbi vlada mit, da ste ljudje.« Dober mit pa ljudi drži v morali, ki je ideološka praksa. Namen te je, da daje vtis skupnosti. Samota in osamljenost

sta pregraba za strahopetne ljudi, zato je molitev orodje, ki nas odvrta od pogleda na smrt. Izključno morala, ki kreira logiko invalidnosti, ljudi odvrta od tega, da bi se zgodba ponovila. Pohabljeneci so nekoč načrtno in nenaravno umirali, saj niso bili koristni. Danes moramo njihovo neustvarjalnost in brezdelnost tolerirati, ker nas razjeda od občutkov krivde, ki jih imamo, ko pomislimo, da lahko v vsakem trenutku postanemo žrtev nasilja zakona o preživetja močnejšega. Družba je zgolj umetno izenačevanje naravnih razlik.

Občutki krivde pa edini učinkovit način, kako izenačiti razmerja moči. Fizično nasilje, tj. naravna nadmoč posameznikov je zakonsko prepovedana. Da zakon upoštevamo, smo si izmislili družbene skupine, ki ščitijo posameznike. Učinkovitost tega početja je odvisna tudi od tega, kako spretno spomnimo nasprotnika na smrt: v kolikšnem obsegu ga lovimo na občutkih krivde. S tem pa fizično nasilje preusmerimo v ideološko nasilje. Izvaja se ga pod pretvezo moralnosti, ki nujno podreja tiste, na katere se gosposko sklicuje. Verjetno se vsi strinjamo, da se moramo zavzemati za samostojnost invalidov. Normalen način, kako to početi je, da popravimo njihovo telo. Pod gmoto dobrohotnosti se skriva prikaz nasilja, ki ga ni moč prepoznati slučajno. Prepoznamo ga le z intelektualnim delom. Sicer čutimo, da nam nekaj ne ugaja, drugi pa ugibajo kaj, in to tudi kaj hitro določijo. Medtem ko skušajo popravljati invalidno telo, da bo samostojno živelo, pozabljajo, da s tem sporočajo »z vami nekaj ni v redu«. Obstajajo telesa, ki niso popravljiva.

Z razliko med popravljivostjo in nepopravljivostjo se konstituira nasilje, nevidno prostim očem. Neveden in len duh ne terja razmisleka, da samostojnost posameznika nemara ni odvisna zgolj s fizično kapaciteto, temveč s tem, kaj imamo med seboj ČAROBNEGA. Invalidi so krivi, ker so leni. Strah pred izgubo je izgovor, ki opravičuje lenobo. Diskurz gospodarja za svoj obstoj računa prav na to. Na sofistiko argumentiranja, proti kateri se ni moč bojevati. Nobeden smiseln in kvaliteten argument ji ne pride do živega, zato govorimo o družbenem boju, ki se odvija na nivoju poneumljanja. Argumenti gospodarja so zato na prvi pogled zlata vredni, saj hlapcem hočejo dobro, medtem ko se do uvida nasilja redkokdaj pride.

Invalidi so razvili odpor, ki v odnosih onemogoča pogovor, ki bi temeljil na razumu. To je njihova obramba. Pred čim? Pred hendikepom. Srž tegob slehernega posameznika in posameznice, ki se ne sprijazni s tem, da je telo duša, ki nosi stigmo o lastnih težavah: pravimo jim simptomi. Lažje se je oklepati fizičnosti kot doumeti duševnost. S tem pojasnjujem tolikšno vnemo po popravljanju in izboljševanju telesa. A že Stari so vedeli, da gre izključno za dušo. Le-ta ni ločljiva od telesa, zato popravljati dušo pomeni popraviti telo. Sofizem, ki se kaže kot smiseln argument je, da velja tudi obratno: popraviti telo pomeni popraviti dušo. Temu brez logosa ni moč oporekati.

Nanj so se sklicevali Stari, ki so imeli izjemen čut za kontekst. Ob prebiranju njihovih del ni moč čutiti niti kančka rutiniziranja in modeliranja sveta. Poskus matematiziranja je delo lenobe, ki želi univerzalizirati razlage tako, da bodo kompatibilne z vsakim svetom. Ne glede na raznolikost in na novo nastale ideje. Lena duša želi priti do formule, ki jo bo moč umestiti v katerokoli strukturo. Verjame, da je možno vedno uporabiti iste koncepte za različne probleme. Preprostost mišljenja zato posplošuje in polovičarsko primerja. Doslednost pri tem nima svojega mesta. Imeti čut za kontekst pomeni, da vedno znova preudarjamo. Ob najmanjši spremembi ponovno premislimo cel svet. Vzamemo si čas, ne hitimo in prisluhnemo najbolj sramežljivim idejam, ki se skrivajo pod gmoto že trdnih in neizpodbitnih konceptov. Apolon pa je ukazal: »Spoznaj samega sebe in spoznal boš bogove!« Sokrat je to počel dosledno in niti za trenutek ni omagal, saj je vedel, da je spoznanje o sebi edino, kar je možno spoznati. Vedno znova pa je bil voljan prisluhniti ljudem in njihovim idejam.

Danes ljudje nimajo novih, svežih in izvirnih idej. Zato pa vneto ponavljajo že nič kolikokrat reciklirane in zlizane koncepte in razlage, ki jih postrežejo strokovnjaki v vedno novem barvnem odtenku. Resnice pa poosebljajo pač kakor komu »sedejo«. Ker ni novih idej, tudi Sokrata ni. Je zgolj neskončna skrb za telo in verjetje, da s tem zdravimo dušo. Če so krščanski ob svojem vzponu dušo ločili od telesa, da bi jo doživeli v njeni čistosti, pa danes moderni, civilizirani človek ločuje telo od duše, da ga lahko secira in (gensko) preoblikuje. Leni duši nič ne daje večjega upanja od ideje, da obstaja gen za srečo, saj potem naša blagodat ni več odvisna od medsebojnih odnosov in mukotrpnega in dolgega procesa samospoznavanja.

Če človek v normalnem stanju zaznava stvari, ki se kažejo normalnosti, v abnormalnem pa stvari, ki pritičejo normalnemu, potem invalidi ne morejo zaznavati drugega kot to, kar pripada invalidnosti, v kolikor jih smatramo za ljudi, ne za pošasti, ki jim lahko pripada tudi kaj nepošastnega. Invalidnosti pripadajo slepota, gluhotata in nepokretnost. Zato ne morejo uvideti, ne znajo prisluhniti in se ne spotikajo. Nietzschejeve tri preobrazbe duha so zato že v osnovi ne možne. Kamela, ki prenaša bremena drugih skozi pustinjo, mora

videti daleč, da ne bi zgrešila že tako redke oaze, kjer se lahko napije in spočije. Lev brez sluha ne sliši šepeta, ki ga kliče k upor. In slednjič, dete, ki nima možnosti za spotiko, se ne uči.

V sli po telesnosti v resnici težko mislimo drugače od dobesednosti, zato se ne gre čuditi, zakaj je invalidnost sinonim za nesposobnost. Tudi seksualno so nesposobni, saj jo reducirajo na fizično zmogljivost. A v odnosu do strojev smo invalidi vsi. Ker ni doslednih in razumnih kriterijev, ki bi določali, kdo je invalid, zven tistih, ki so pristranski, gre za stigmatizacijo, ki je vedno v funkciji vsiljevanja identitete. Identiteta je drugo ime za določitev in fiksacijo človeka v neko strukturo, ki je imaginarna: pravimo ji družba. Nanjo se naslavljamo kot na posameznika in jo krivimo. Tako rešimo odgovornosti sebe in druge. Položaj, ki ga ponavadi brez posebnega upora zasedemo, določa vlogo in vedenjske značilnosti.

Ko smo fiksirani, smo predvidljivi in dovzetni za manipulacijo. Če človeka od malega urimo v invalidnosti, ga v odraslosti težko osvobodimo. To vedo dobri dreserji. Smisel manipulacije je, da človekovo identiteto najprej ustvari, nato pa jo še fiksira, da je predvidljiva. To imenujem »logika invalidnosti«. Invalidi so zelo predvidljivi. Takšni so, ker se ogibajo univerzalnega manka, ki je hendikep. Hendikepiran človek ni predvidljiv, saj je manko vsebinsko prazen, zato ni ničesar, kar bi lahko fiksirali. Ne moremo z njim manipulirati, ker ga nič ne veže, nič ga ne okupira. Pečarič, ki je ULTIMATIVEN primer hendikepa, ki zase ne zahteva zgolj fizične pomoči, saj je fizična sposobnost za človeka kot duhovnega bitja nepomembna, ampak priznanje, da smo zaradi hendikepa vsi ljudje v istem čolnu.

Za slabe projekte smatram tiste, ki človeka delajo invalida. To pomeni, da ga fiksirajo na določeno idejo in ga držijo v strahu, da »izgubi« Nikoli čisto dobro ne ve, kaj naj bi to bilo, saj če bi vedel, bi to že izgubil. Vešči bralci ste verjetno že ugotovili, da invalid lahko izgubi le iluzijo o invalidnosti. Izgubi jo v trenutku, ko ugotovi, da se jo boji izgubiti. Tako kot sem predlagal v svoji knjigi, tudi v teh trenutkih predlagam delitev ljudi glede na invalidnost in hendikep, ne pa glede na spol. Avtoritarni puhoglavci invalidi, ki delujejo v raznih društvih, verjamejo, da so si v življenju pridobili veliko izkušenj, zato jih morajo podati svojim sotrpinom. Verjamejo, da imeti izkušnje pomeni biti moder. Ne zavedajo se, da je natanko to verjetje tisto, kar jih fiksira. Njihov strah je, da so še vedno invalidi in da izkušnje ne štejejo, ko gre za človeka. Preprosto: zato drugim invalidom vsiljujejo identiteto, za katero verjamejo, da je ni moč imenovati invalidna. In tako se krog zaključí. Nezavedni interesi invalidov pa kažejo drugačno zgodbo, ki jo lahko prebere zgolj nekdo, ki je obseden z demoni Starih, ki so upoštevali tako dejanja kot besede in ki o še tako samoumevnih rečeh na dolgo in brez usmiljenja razpravljajo, dokler ne pridejo do resnice o tem, kateri predsodki jih držijo, da so pripravljeni podpirati neko ideologijo.

Njihov nezavedni interes je, da ostanejo fiksirani, saj samo tako prenesejo načelo nedoločenosti, ki jo od govorečih bitij zahteva hendikep. Na ta način vsaj malo razumejo okolje, v katerem živijo. Zato vodilnim v FIHO ne bo nikoli jasno, zakaj Pečarič z najvišjo stopnjo invalidnosti, ne pristane na kompromise, ki v politiki vedno pomenijo merico podkupljivosti.

Naj zaključim to delo, ki ga sicer še ne bi smel zaključiti, z zelo direktno izjavo: če bi YHD delal kompromise, bi jih moral narediti na FIHO način, tj. da bi se podredili, da bi dobili finančna sredstva, ki nam pripadajo. Podrediti bi se morali tako, da bi se fiksirali in bi na ta način postali predvidljivi in dovzetni za manipulacijo. Gre za mafijsko logiko, ko bi sicer imeli denarja kot dreka, vendar pa bi njegovo uporabo do najmanjšega detajla narekovali tisti, ki so nam ga dolžni dati. Zame bi bilo to idealno. Samo svoja usta bi moral prisloniti na nekogaršnje rit in bi lahko nemudoma ustvaril društvo, imel bi projekte, s katerimi bi omogočal drugim invalidom pridobivati izkušnje, kako biti prilagodljiv in manipulativen in kakšnega svojeglavega invalida bi zavračal v poduk, da sem še vedno avtoriteta, ki ve bolje od njih, kako se živi.

A sem okužen. Ko so me invalidi s svojimi profesijami prilagajali v zato narejenih laboratorijih, so bili nepazljivi in so se zmotili. Okužen sem s hendikepom in pokvarjen z resnico, ki me kot nagon sili k razmišljanju, zato se velikokrat ne morem odločiti za kompromis, saj se resnica ne pogaja: zgolj je zahteva. Ne dopušča izbire, zato ni demokratična, ampak etična. V tej luči razumem YHD; ni bolj pokvarjene institucije.

Ljubljana, petek, 7. marec 2008.